

Jauna ES regula augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai 1/49/22

Projektu vadītāja ilgtspējas jautājumos nodokļu konsultāciju nodaļā, PwC Latvija
Alīna Ruskova

Vecākā konsultante transfertcenu nodaļā,
PwC Latvija
Līva Leimane

Šā gada 8. oktobrī stājās spēkā Eiropas Padomes Regula par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai (turpmāk – “Regula”). Tās mērķis ir noteikt pasākumu kopumu, kas veicinātu dalībvalstu energoapgādi un mazinātu augsto enerģijas cenu ietekmi uz patēriņiem un dalībvalstu ekonomiku. Kopumā Regula nosaka dalībvalstīm pienākumu ieviest vairākas pasākumu grupas, par kurām detalizētāk – šajā rakstā.

Obligātā pagaidu solidaritātes iemaksa fosilā kurināmā nozarei

Kopš 2021. gada septembra elektroenerģijas tirgos ir novērotas ļoti augstas cenas, kas negatīvi ietekmē patēriņus un var radīt būtisku peļņas palielinājumu enerģijas ražotājiem, piegādātājiem un starpniekiem. Tādēļ ir plānots ieviest pagaidu solidaritātes iemaksu no šādas virspeļņas.

Iemaksa tiktu piemērota dalībvalstu uzņēmumu virspeļņai, kuri darbojas jēlnaftas, ogļu, dabasgāzes un rafinēšanas sektoros. Saskaņā ar Regulu par virspeļņu uzskatāma peļņa, kas noteikta saskaņā ar valsts nodokļu tiesību aktiem, fiskālajā gadā, kurš sākas 2022. un/vai 2023. gadā, un kura kopš 2018. gada pārsniedz gada vidējās ar nodokli apliekamās peļņas 20% pieaugumu. Saskaņā ar Regulu piemērojamā solidaritātes iemaksas likme nedrīkst būt mazāka par 33% un tā būs jāpiemēro papildus regulārajiem nodokļiem un nodevām.

Ieņēmumus no solidaritātes iemaksas dalībvalstis varēs pārvirzīt finanšu atbalsta pasākumiem, piemēram:

- kompensācijām enerģijas galalietotājiem un mazaizsargātām mājsaimniecībām;
- pasākumiem, ar kuriem palīdz samazināt enerģijas patēriņu;
- energoietilpīgu nozaru uzņēmumu atbalstam;
- pasākumiem, ar kuriem attīsta enerģētisko autonomiju;
- pasākumiem, ar kuriem mazina enerģētiskās krīzes negatīvo ietekmi.

Tirdzniecības ienākumi obligātie griesti

Regula paredz dalībvalstīm pienākumu ieviest tirdzniecības ienākumi griestus 180 EUR/ MWh elektroenerģijas ražotājiem, t.sk. starpniekiem, kuri elektroenerģijas ražošanai izmanto inframarginālās tehnoloģijas. Nosacījums attieksies uz ražotājiem un starpniekiem, kuri elektroenerģiju ražo no šādiem energoresursiem:

- vēja enerģija;
- saules enerģija (saules siltumnīcenerģija un saules fotoelementu enerģija);
- ģeotermālā enerģija;
- caurteces hidroelektrostacijās ražotā enerģija;

- biomasas kurināmais (cietais vai gāzveida biomasas kurināmais), izņemot biometānu;
- atkritumi;
- kodolenerģija;
- lignīts;
- jēlnaftas produkti;
- kūdra.

Tirdzniecības ienēmumu griesti ir noteikti tā, lai saglabātu ražotāju un starpnieku rentabilitāti un netiku kavētas investīcijas atjaunīgajos energoresursos.

Citi pasākumi un papildu informācija

Regula paredz, ka laika posmā no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 31. decembrim dalībvalstīm būs pienākums samazināt elektroenerģijas patēriņu par vismaz 5% maksimumstundās. Dalībvalstis tiek arī aicinātas brīvprātīgi apsvērt 10% vidējā elektroenerģijas patēriņa samazinājumu. Sagaidāms, ka pieprasījuma samazinājumam vajadzētu sekmēt kurināmā patēriņa samazinājumu un pieprasījuma vienmērīgāku sadalījumu pa stundām, tādējādi ietekmējot tirgus cenas.

Regulas noteiktajiem pasākumiem ir pagaidu un ārkārtas raksturs. Tos piemēros no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 31. decembrim. Tirdzniecības ienēmumu obligātos griestus piemēros līdz 2023. gada 30. jūnijam.

PwC ekspertu komanda pēta, kā un cik lielā mērā šie pasākumi tiks ieviesti Latvijā. Mēs turpināsim informēt MindLink.lv abonentus par šo tēmu.